

från utgörande af en byggnadsskyldighet, som eljest åligger alla öfriga Statens tjänare, såsom de civile och militäre tjänstemännen, synes destomindre öfverensstämma med tidens anda, hvilken ovilkorligen kräfver rättvisa i allt, som någon verklig jemnlighet i fråga om denna skyldighet icke ens förefinnes emellan presterskapets egna medlemmar, enär kapellanerne, fastän varande de svagast affönade bland klereciets ordinarie medlemmar, det oaktadt sjelfve måste bygga och underhålla sina boställen. Genom detta egna sätt att skifta rätt emellan högre och lägre tjänstemän hafva förflutna tiders styrelser ådagalagt, huru föga de förstått att uppfatta hvad ordet rättvisa har att innebära; ty hvar och en inser genast att kapellanerne bort i stället njuta befrielse från ett för dem särdeles tryckande onus, helst deras boställen äro små och svaga. För att emellertid bringa jemnligheten till heders bland presterskapets ledamöter, får jag därför vördsamt föreslå,
att kyrkoherdarne må förpligtas sjelfve ensamt bygga
och underhålla sina boställen.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1869.

Johan Olsson.

N:o 85.

Af Herr Johan Olsson: Om bankovinstens bibehållande åt Riksbanken, samt om upphörande vid nuvarande oktrojers slut af all sedelutgifningsrätt för enskilda banker.

Ibland de frågor, till hvilkas lösning Svenska folket med skäl väntar sig ett kraftigt bistånd af Riksdagen, intager onekligen den, huru landets tryckande finansiella ställning skall kunna förbättras, ett ibland de främsta rummen.

Obestridligt är det, att en tilltagande lyx och begäret att lefva öfver tillgångarne i hög grad samverkat att föröka den allmänna nöden

i landet. Men äfven om denna sanning godkännes, så kan den dock ej förklara anledningen dertill hvarföre nöden finnes så allmänt utbredd till och med på sådana orter, der lyxen förblifvit ett hitintills okänt ondt. Det måste således finnas äfven andra härvid verkande orsaker, och dessa kunna icke gerna vara andra än följande.

Först och främst torde jag få anmärka, att så riktigt det än må vara i theoretiskt hänseende att frihet i industri och näringsväsende eger rum, lika så viktigt är det ock, att vid dess införande iakttaga all möjlig varsamhet och försigtighet, så framt ej öfvergången från gamla till nya förhållanden skall medföra de svåraste rubbningar i kreditsystemet. Men det är just en varsamhet, som jag tror att man icke iakttagit vid införandet af de i sednare tider vidtagna genomgripande förändringar i vår allmänna hushållning, särdeles i fråga om import-tullafgifternas nedsättning. Följden häraf har ock blifvit att landet länge varit öfversvämmadt af utländskt kram, hvaremot flera af våra näringsgrenar måst nedläggas, under det att andra föra ett aftynande lif. Häruti ligger en fullgiltig förklaringsgrund till den svåra ställning, hvori handtverkerierna och fabrikerna sig befinna, och hvilken naturligtvis måste inverka äfven på handelskorpsen och jordbruket, till följd af det innerliga samband, som i ett ordnadt samhälle alltid eger rum emellan de särskilda yrkenas stora grenar.

Såsom den andra i ordningen bland de orsaker, som förnämligast bidragit till landets bekymmersamma ekonomiska ställning, kan man med fog räkna en år efter år ökad utländsk skuldsättning, redan större än under någon föregående period af Svenska statens tillvaro. Att de oerhörda summor, som för dessa utländska låns amortering årligen utgå ur landet, måste i hög grad inverka på rörelsekapitalets förminskning och dymedelst åstadkomma en allmän förlägenhet i handel och vandel, synes vara en så klar sak, att den ej torde tarfva någon vidlyftigare utveckling.

Till dessa oroväckande omständigheter kommer ytterligare en tredje anledning eller den, att Riksbanken numera icke utöfvar samma magt öfver cirkulationsmedlen, som den egde vid realisationens början, då några privata sedelbanker ännu icke funnos i riket. Nu deremot hafva vi ett verkligt öfverflöd af privatbanker, de der locka till sig landets kapitaler, på samma gång Riksbankens sedlar utträngas ur allmänna rörelsen och hopas i deras kassar.

Men härigenom uppstår en verklig fara för Riksbanken sjelf, särdeles i kritiska tidpunkter, då dess metalliska kassa nedsjunkit nära intill det minimum, som i Banko-reglementet är bestämdt.

Till afhjelpande af dessa för samhällets förkofran i materielt afseende synnerligen motverkande olägenheter torde flera kraftiga medel kunna uppgifvas. Ibland dem är det tjenligaste törhända att, i stället för bankovinstens anslående till statsbehofvens fyllande, låta densamma hos Riksbanken förblifva och användas till hans förstärkande, hvarigenom verkningarne af det strypningssystem, som privatbankerna aldrig underlåta att tillgripa under ogynnsamma kreditförhållanden, äfven skulle för mildras. Atminstone är denna utväg den enklaste och, så vidt jag vet, jemväl den tjenligaste för modernäringarnes sanna bästa, så länge Rikshypotheksbanken är oförmögen att med tillräckliga lånebidrag förse jordbruksidkarne.

I följd häraf vågar jag föreslå:

att Riksbankens vinst må användas till att förstärka Bankens grundfond, för att sedan derifrån under form af lån utgå till befordran af jordbruk, bergsbruk och näringar i allmänhet, samt att ingen enskild bank hädanefter oktrojeras med sedelutgifningsrätt, och vidare att, när oktrojen för nu varande banker tilländalöper, all sedelutgifningsrätt äfven för dem måtte upphöra.

Anhåller om remiss till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 23 Januari 1869.

Johan Olsson.

N:o 86.

Af Herrar Johan Olsson och F. Pettersson: Om biskopsembetenas indragning i mån af nuvarande innehafvares afgång, samt om förändring till konsistoriella gäll af de prebendepastorater, som nu åtfölja nämnda embeten.

Då de lönevilkor, som för närvarande åtfölja biskopsembetena, utgöra ett högst ansenligt belopp, hvilket med oändligt större fördel